

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 06.07.2018

Saksnr.: 18-063287ASK-BORG/04

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagdommer

Agnar A. Nilsen jr.
Harald G. Nyhus
Espen Lindbøl

Ankende part	Professional Marketing International Norge AS	Advokat Per Danielsen
Ankende part	PM International AG	Advokat Per Danielsen
Ankemetpart	Anders Juliussen Myhren	Advokat Jon Wessel- Aas
Ankemetpart	Marte Spurkland	Advokat Jon Wessel- Aas
Ankemetpart	Olav Terjeson Sandnes	Advokat Jon Wessel- Aas
Ankemetpart	Tv 2 AS	Advokat Jon Wessel- Aas

Saken gjelder begjæring om midlertidig forføyning for å få slettet/fjernet utsagn som anføres å være ærekrenkende i to nettartikler og et fjernsynsprogram.

Sakens bakgrunn i hovedtrekk:

PM International AG med hovedkontor i Luxembourg produserer og markedsfører diverse kosttilskudd internasjonalt under varemerket «FitLine». Professional Marketing International Norge AS (PM Norge) er et datterselskap som markedsfører og selger PM Internationals helseprodukter i Norge. PM International og PM Norge, idet følgende hovedsakelig benevnt bare PM, selger sine kosttilskuddsprodukter gjennom et såkalt direktesalgssystem.

I dette systemet skjer salget til forbrukere gjennom enkeltindivider som rekrutteres som selgere, og der den enkelte selger verver nye selgere i salgssledd under seg selv blant de forbrukere de har solgt produktene til. De aktuelle produktene selges ikke i butikk i Norge. Alt salg og direktemarkedsføring til forbrukerne skjer via andre forbrukere som er rekruttert som selvstendige selgere. Inntektene går tilbake til PM, mens selger får blant annet provisjon av det enkelte salg. Dersom man som kjøper av produktene også lar seg verve og registrere som selger selv, får man en betydelig rabatt på eget kjøp.

I tillegg får man ytterligere rabatter dersom man selv verver et visst antall nye selgere under seg i sitt «team». PM har ytterligere incentivordninger, der alle selgere gis poeng i henhold til salgsvolum, og rangeres i et lagvis, hierarkisk system, der man premieres med forskjellige goder etter hvert som man stiger i gradene. Det dreier seg blant annet om egen FitLine-bil og opphold på stifteren av PM, tyskeren Rolf Sorg, sitt sted i St Tropez.

Det legges til grunn som uomstridt at flere av de norske selgere i PM-systemet fremholder i sin markedsføring at FitLine-produktene kan ha helseeffekter. To av selgerne ligger helt i toppen av PMs rangering av de mest omsettende selgere av FitLine internasjonalt. Disse selgerne koblet markedsføring og salg av FitLine-produktene med markedsføring av det som fremstilles som en 28-dagers slanke- og livsstilsendrende kur kalt «CellReset». Selve kuren består utelukkende av tilgang på en diettplan, bestående av plan med oppskrifter på kalorifattige måltider. FitLine produktene markedsføres som en nødvendig bestanddel av kuren/dietten. Man får ikke tilgang på diettplanen med måltidsoppskriftene uten å samtidig kjøpe Fitline-pakken separat til samme pris som man ellers betaler for disse produktene.

I TV 2s programføljetong «Helsekontrollen» 2. november 2017 ble det rettet et kritisk søkelys mot den ovennevnte organisasjonsoppbygging, produktomtale og markedsføring. I tilknytning til programmet ble det publisert to nettartikler. En nettartikkel publisert 1. november 2017 hadde følgende overskrift og innledning:

«Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV 2

Da «Helsekontrollen» ville spørre om vitaminpulver, reagerte selskapet med ekstrem kontrakt.

«Helsekontrollen» ser i torsdagens program nærmere på det store internasjonale pyramideselskapet PM International, som gjennom nettverk selger vitaminpulveret «Fitline» i Norge.

Selskapet ble startet av den tyske bilmekanikeren Rolf Sorg i 1993, og i dag selges vitaminpulveret hans i 35 land. Slikt blir det penger av, for i fjor omsatte PM International for svimlende 3,5 milliarder kroner.

TV 2-programmet har undersøkt produktene og sett på helsepåstandene rundt dem, og dét har skapt reaksjoner.

I sosiale medier går nettverket sterkt ut og lovpriser helseeffektene av pulveret, men når «Helsekontrollen» kontakter de norske aktørene i selskapet er ikke de villige til å snakke om produktene, men peker i stedet oppover i pyramiden.»

I det følgende går artikkelen nærmere inn på den kontrakten PM International oversendte forut for et avtalt intervju. PM International ville ha alle spørsmål tilsendt minimum fem dager før intervjuet, og det var ikke anledning til å stille spørsmål som ikke ble sendt inn på forhånd. PM International skulle selv bestemme om TV 2 fikk lov til å publisere intervjuet. For hvert brudd på disse betingelsene ble det utløst en bot på 250 000 euro. «PR-ekspert» og doktorgradsstipendiat ved Høyskolen Kristiania Ketil Raknes ga uttrykk for sin mening om kontrakten.

Nettartikkelen sluttet slik:

«I «Helsekontrollen», som vises torsdag kl 20 på TV 2, ser programleder Marte Spurkland nærmere på hva selskapets vitaminpulver egentlig inneholder og avdekker hvordan selgerne går fram for å tjene millioner.»

En nettartikkelen 2. november 2017 hadde følgende overskrift og innledning:

«Helsekontrollen avslører pyramideselskap: Tjener millioner på sukkerpulver

Den tyske bilmekanikeren Rolf Sorg startet på 90-tallet selskapet PM International med salg av vitaminpulveret «FitLine». I dag selges pulveret via nettverk i 35 land, og selskapet omsatte i fjor for svimlende 3,5 milliarder kroner.

Bak milliardene står også flere hundre nordmenn som verver nye kunder og selgere av FitLine, i håp om bedre helse og med en drøm om å tjene seg rike. Samtidig tjener Rolf Sorg og toppledelsen i PM International på hvert eneste salg som uføres av selgerne under seg i pyramiden.

«Helsekontrollen» har etter svært mange tips fra TV-seere sett nærmere på FitLine, som markedsføres stort i sosiale medier med de utroligste helsepåstander.

Migrene, ME, fibromyalgi, muskelsmerter, diabetes 2, astma, fertilitet og psykisk ubalanse er bare noe av det selgerne hevder at deres produkter skal hjelpe mot.»

Deretter kommenteres det store sukkerinnholdet i produktene og hvordan vitaminene i produktet blir opptatt i tarmen av professor i ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo Bjørn Skålhaug. PM forklarer sukkerinnholdet og selskapets syn på opptaket av vitaminer. Videre heter det om måten produktene selges på:

«Skjult salg

Det snedige er at salget av FitLine-pulveret i Norge ofte selges skjult gjennom nettsider som ikke viser noen tilknytning til PM International. På disse nettsidene frontes slankekur «CellReset», som er en diett på 28 dager, med begrenset matinntak. Selve kuren er gratis, men for å oppnå effekt skal du bruke noen ikke navngitte næringsdrikker hver dag, opplyses det på nettsidene.

«Helsekontrollen» fikk Trude Haugerud fra Sande i Vestfold til å bestille «CellReset» på nett for å få et innblikk i hvordan salget foregår. Noen dager etter bestilling kom en eske full av FitLine-pulver i posten, og Trude fikk også papirer om at hun nå var oppført som selger av produktene.

– Det sto ingenting om FitLine på nettsidene, så jeg fikk helt sjokk da jeg så at jeg var registrert som forretningspartner, sier hun.

Pyramidestruktur

For hvert av produktene fikk Trude også poeng, og i flere informasjonsbrev kunne hun lese at jo flere poeng hun ville opparbeide seg, jo høyere opp i PM International-systemet ville hun komme.

Etter 100.000 opptjente poeng oppnår selgerne fordeler som firmabiler og invitasjon til grunnlegger Rolf Sorgs private villa i St Tropez, der toppselgerne i det såkalte «President's team» blir hyllet for fremragende salg av pulveret.

En av de som har klatret helt til topps i pyramiden er norske Anita Agnemyr. I september 2017 lå hun på tredjeplass over alle FitLine-selgerne i verden. Samtidig er hun en av de største aktørene innen «CellReset» i Norge med sin nettside «Helsevinnere».

Når «Helsekontrollen» konfronterer PM International med at de tjener penger på at deres FitLine-produkter selges skjult gjennom «CellReset»-konseptet, svarer de at salg av deres produkter skjer åpent og at PM International ikke har noe med CellReset-konseptet å gjøre. De vil derfor ikke uttale seg om dette.

– Hvis forbrukere bestemmer seg for å kjøpe FitLine-produkter, må de kjøpe FitLine-produktet via den åpne distribusjonsprosessen til PM. Under denne prosessen har alle

potensielle kjøpere valget om å registrere seg enten som forbruker eller som teampartner. Dette er tydelig angitt i bestillingsprosessen før du kjøper produktene.

PM mener at det ikke er rom for feilfortolkning om kundens status. De presiserer også at nettverkssalget de driver er lovlig.»

Videre i nettartikkelen skrives det blant annet om at toppselgerne trolig tjener opptil en million kroner i måneden og om hvordan toppselgeren i Norge i YouTube-videoer knyttet «CellReset» til FitLine-produkter og kom med medisinske påstander. Til det siste het det at PM International fremholdt at standardkonsekvensen av at en teampartner ga noen form for medisinsk rådgivning eller sykdomsrelatert reklame, var at kontrakten med vedkommende ble avsluttet.

De to nettartiklene gjenspeiler i hovedsak innholdet i selve fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» vist 2. november 2017, og som fortsatt finnes på TV 2s betalingskanal «Sumo». I programmet sier programlederen blant annet at «(v)i jakter på omstridt pyramidesalg» og:

«Med hjelp fra Trude Haugerud ser vi nærmere på hvordan disse salgene skjer. Hjemme i Sande bestilte hun CellReset kuren for 1.800 kr. Og hva kom i posten? Jo, en boks full av FitLine-pulver. I boksen var det også papirer som sier at Trude nå er en selger av FitLine».

Videre omtaler programleder poengsystemet til PM slik: «Poeng er drivkraften for selgerne, jo flere poeng du oppnår, desto høyere rangerer du i pyramiden». Videre omtales de to største selgere i Norge:

«Denne kvinnen, Anita Agnemyr, er en av de største i Norge for CellReset. På samme tid er hun på 3. plass over alle FitLineselgere i verden. På 7.plass finner vi Astrid Trondsen. I denne YouTube videoen prøver de å vinne nye kunder ved å påstå at pulveret har utrolige helsefordeler».

Deretter omtales Trude Haugeruds test av CelleReset-kuren. Så omtaler professor i ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo Bjørn Skålhaug PMs utsagn om at «FitLines patenterte NTC konsept skal sende vitaminene direkte til cellene hvor de trengs mest», og at «(o)pptaket skal være 5 ganger raskere enn normalt vitaminopptak og til og med 98 % opptak på cellenivå». Videre viser han til at et produkt inneholder mer enn 50 % sukker. En Gorm Kunøe som oppgis som «spesialist innenfor nettverkssalg» uttaler seg om hvordan nettverksselgere jobber. Og en lege kommenterer et utsagn fra en av storselgerne om at hun har sluttet å bruke «alle medisiner, blodtrykksmedisiner, blodfortynnende og kolesterolmedisin». Deretter tar programmet blant annet for seg de forsøk som var gjort for å få kommentarer fra PM i Norge og i Luxembourg, og fra de to nevnte storselgerne. Avslutningsvis forteller programlederen:

«Ja, jeg synes jo ikke at jeg fikk så veldig gode svar fra PM-International i Norge heller. Det har vi sett nå, er hvor lett det er å komme seg inn i FitLine-systmet. Det er bare å taste på en slankekur, og vips så er du selger. Og hvor vanskelig det blir når du stiller kritiske spørsmål rundt produktene og måten de operer på. Da er vektere og stengte dører og krav om millionbøter hvis du stiller noen spørsmål som de ikke vil ha. Jeg tror jeg konkluderer sånn som her: hvis du ikke vil bli medlem av en internasjonal pyramide, som maser på deg hele tiden om at de skal selge for dem, så er ikke CellReset slankekuren for deg. Og det derre sukkerpulveret, det har ikke jeg tro på i hvert fall.»

Programmet sluttet med følgende tekst på skjermen «PM-International presiserer at deres måte å drive nettverkshandel på er lovlig. Les hele svaret deres på TV2.no».

Den 20. november 2017 innga PM International AG og Professional Marketing International Norge AS begjæring om midlertidig forføyning mot TV 2 AS, redaktør Olav T. Sandnes, samt journalistene Marte Spurkland og Anders Myhren, for å få slettet/fjernet de to nettartiklene. Bilag 5 til begjæringen er en skriftlig gjengivelse av fjernsynsprogrammet som lagmannsretten ovenfor har brukt. Gjengivelsen synes i hovedsak å stemme overens med fjernsynsprogrammet som også ligger som en fil blant sakens dokumenter.

Som ærekrenkende utsagn i nettartikkelen 1. november 2017 ble følgende om pyramider trukket frem: «*Pyramide*-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV 2», «Helsekontrollen ser nærmere på det store internasjonale *pyramideselskapet* PM International» og «når «Helsekontrollen kontakter de norske aktørene i selskapet er de ikke villige til å snakke om produktene, men peker i stedet oppover i *pyramiden*». I nettartikkelen 2. november 2017 vises til følgende som ærekrenkende: «*Pyramidesalg*» som sto under en foto og videre «Samtidig tjener Rolf Sorg og toppledelsen i PM International på hvert salg som utføres av selgerne under seg i *pyramiden*» og «En av de som har klatret helt til topps i *pyramiden* er norske Anita Agnemyr». Det ble også vist til tre påstått ærekrenkende utsagn om pyramidesalg/pyramider i fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» uten at det ble fremmet krav om forføyning i forhold til dette.

TV 2, redaktøren og de to journalistene tok til motmæle og la ned påstand om at begjæringen ikke ble tatt til følge.

Oslo byfogdembete avsa kjennelse 27. februar 2017 med slik slutning:

1. Begjæring 20. november 2017 om midlertidig forføyning fremsatt av PM International AG og Professional Marketing International Norge AS mot TV 2 AS, Olav T. Sandnes, Marte Spurkland og Anders Myhren tas ikke til følge.
2. PM International AG, Professional Marketing International Norge AS betaler in solidum sakskostnader til Tv 2 AS, Olav Terjeson Sandnes, Marte Spurkland,

Anders Juliussen Myhren med kr 367.962 innen to uker etter forkynnelse av denne kjennelse.

PM International AG og Professional Marketing International Norge AS har i rett tid anket kjennelsen til Borgarting lagmannsrett. Selskapene har i hovedsak har gjort gjeldende:

Det foreligger feil ved rettsanvendelsen. Verken saksbehandlingen eller bevisbedømmelsen påberopes som ankegrunner.

Pyramidebetegnelsesbruken i de påklagede artikler og i TV-programmet er ærekrenkende og må klassifiseres som faktautsagn, ikke verdiutsagn. Det er lesernes «inntrykk» man skal vurdere seg frem til, jf. Rt. 2005 side 1677. Inntrykket som skapes er at det omsettes noe gjennom pyramidevirksomhet som ikke har verdi, til intetanende forbrukere. Det er tilstrekkelig at det fremsettes anklage om klanderverdig virksomhet. En opinionsundersøkelse utført av Respons Analyse i perioden 22. mars til 4. april 2018 viser at en overveldende majoritet knytter begrepet «pyramideselskap» til noe ulovlig eller uetisk. Videre fremkommer at 65 % assosierer «pyramideselskapet» med «pyramidespill». Det er dermed tale om objektive overtredelser av skadeserstatningsloven § 3-6a.

I tilfelle det legges til grunn at de aktuelle pyramide-utsagn er verdiutsagn, anføres at det ikke finnes «fyldestgjørende» faktiske bevis for utsagnet, noe skadeserstatningsloven § 3-6a oppstiller krav om. Utsagnet er videre overdrevet (excessive), og er derfor rettsstridig.

Det er feil rettsanvendelse når tingretten klassifiserer pyramide-utsagnene også som karakteristikk. For å være rettmessig må premissene følge samtidig med karakteristikken. Premissene må dessuten være sanne og fullstendige. I nærværende sak gir ikke bakgrunnen i TV-programmet på noen måte dekning for karakteristikkene. Det er videre et krav om at karakteristikken må være «forsvarlig» og ikke «uforholdsmessig» for sterk.

Grunnlaget for kravet om midlertidig forføyning utvides for lagmannsretten. Kravet om sletting og forføyningsgrunn utvides til å omfatte TV 2-programmet «Helsekontrollen», publisert 2. november 2017. Videre påklages TV 2s fremstilling av de produkter ankende part selger som «sukkerpulver» m.v. Det er prosessuell adgang til slik utvidelse. Tvisteloven § 29-4 regulerer ikke i forhold til den aktuelle utvidelse av påstanden, jf. Hans Flock, Midlertidig sikring side 240 og 241. Hva gjelder «Sukkerpulverbeskyldningen» er det ikke tale om et annet krav, bare en utvidelse av grunnlaget for tidligere fremsatt krav. Subsidiært anføres at tvisteloven § 29-4 uansett hjemler begge utvidelser.

Den samlede fremstilling av produktet, se blant annet utskriften av programmet side 5.2, er utilbørlig. Produktene fremstilles som verdiløse. Fremstillingen påstås å være egnet til å skade de ankende parter og den tillit de trenger beskyttelse av i næring. Skadeserstatningsloven § 3-6a påstås klart å være overtrådt.

Det at TV 2 også har skrevet om og publisert noe om andre temaer og problemstillinger, er uten betydning da det ikke diskulperer ansvaret for å ha publisert det som er angrepet.

Som byfogdembet kom til, så er det Grunnloven § 100 tredje ledd og ikke fjerde ledd som skal vurderes i denne saken. For forføyningssaker kommer fjerde ledd ikke til anvendelse.

Det er ikke ført bevis for beskyldningenes innhold som faktautsagn.

Anslag mot juridiske personer gjelder også anslag mot personvernet, se Rt. 1987 side 764. og Rt. 1994 side 174.

Til spørsmålet om sikringsgrunn anføres at byfogdembetet bygger på feil rettsanvendelse når den tillegger behandlingstidens lengde betydning. Uansett kan ikke de ankende parter klandres for at muntlige forhandlinger først ble holdt i februar 2018. Angrep mot TV-programmet er nå medtatt slik at byfogdembetets merknader om «spenninger» ved at bare nettartiklene angripes ikke lenger er tilfelle. Det samme gjelder for innvending mot at påstanden om at produktene til de ankende parter «egentlig er det rene sukkerstoff.

Fra november 2017 og ut 2018 er nettotapet beregnet til kr 31 227 901. For tilsvarende periode er nettotapet for morselskapet i Luxemburg beregnet til EUR 3 477 964. Det er klar årsakssammenheng mellom publiseringen av de påklagede ytringer (pyramide/sukkerpulver) vurdert i konteksten, og tapet. Hvis det foreligger samvirkende årsaksforhold har kritikken mot markedsføringen kun spilt en minimal rolle for tapets størrelse. Det er feil rettsanvendelse av tingretten bare å legge vekt på økonomi og vise til muligheten for erstatningssøksmål.

Ankemotpartene blir ikke påført noe som står i «åpenbart misforhold» til den interesse de ankende parter har i at forføyning blir besluttet.

E-handelsloven § 15 oppstiller alminnelige erstatningsrettslige regler. Paragraf 18 oppstiller handleplikt til å slette informasjon. Loven gir god støtte til berettigelsen av å bli gitt medhold i krav om midlertidig sletting.

I vurderingen av om de ankende parter har et hovedkrav, er det nødvendig å saksbehandle rettsstridsvurderingen både i forhold til pyramidebeskyldningene og sukkerbeskyldningene. Det er en forutsetning for beskyttelse av EMK artikkel 10 at journalistikken er utført i aktsom god tro. I nærværende sak har ankemotpartene iallfall

opprådt grovt uaktsomt. Skadeerstatningsloven § 3-6a beskytter selskapers omdømme som juridiske personer, og også de ansatte, se straffeloven § 247 (1902) § 247 og tidligere rettspraksis.

De ankende parter har, uavhengig av om Marte Spurkland og Anders Myhren ikke har myndighet til å beslutte sletting e.l., noe som ikke er dokumentert, et rettslig behov for få en avgjørelse med rettskraftsvirkning også i forhold til journalistene.

De ankende parter har lagt ned slik påstand:

1. TV 2 AS, Redaktør Olav T. Sandnes, journalist Marte Spurkland og journalist Anders Myhren pålegges uten opphold å fjerne eller sperre tilgang til TV 2.no-artiklene «Tjener millioner på sukkerpulver» publisert første gang 2.11.2017, og artikkelen «Pyramide-topp krevde 2,4 mill i bot for hvert spørsmål fra TV 2» publisert første gang 1.11.2017, og fjerne eller sperre tilgang til TV 2 sitt program «Helsekontrollen» publisert første gang 02.11.2017 og som fortsatt ligger tilgjengelig på betalingskanalen TV 2 Sumo, samt medvirke til at artiklene og TV-programmet i TV 2 Sumo ikke spres ytterligere.
2. TV 2 AS, Redaktør Olav T. Sandnes, journalist Marte Spurkland og journalist Anders Myhren betaler sakens omkostninger for byfogden og lagmannsretten in solidum.

TV 2 AS, Olav Terjeson Sandnes, Marte Spurkland og Anders Juliussen Myhren har tatt til motmæle og hovedsakelig gjort gjeldende:

Anken må avvises for så vidt som den endrer det faktiske grunnlaget for det anførte sikringskravet og utvider påstanden i forhold til den som ble fremmet og avgjort av byfogdembetet. Anken må uansett og forøvrig forkastes da byfogdembetets kjennelse er korrekt i resultat.

Vilkårene etter tvisteloven § 29-4, jf. § 32-2, for å utvide påstanden til å omfatte pålegg om å fjerne eller sperre tilgang til en episode av TV 2-programmet «Helsekontrollen», foreligger ikke.

De ankende parters endring av det faktiske grunnlaget for kravet ved å trekke inn bruken av begrepet «sukkerstoff/sukkerpulver», er å ase som et annet krav enn det som ble avgjort i den påankede kjennelsen og må derfor avvises fordi vilkårene etter tvisteloven § 29-4 annet ledd for å ta med nye krav ikke er tilstede.

Bruken av begrepet «pyramide» slik det er gjort i de omstridte reportasjene, kan verken tolkes som en beskyldning om at de ankende parter driver virksomhet i strid med lotteriloven § 16, eller som en karakteristikk som på annen måte er ærekrenkende. Det er snarere en helt dekkende og presis beskrivelse av hvordan PM har innrettet sitt salgs- og

markedsføringsnettverk. Bruken av begrepet «pyramide» i vår sak er åpenbart ikke en faktapåstand om ulovlig virksomhet, men en verdivurdering/karakteristikk med full faktisk dekning.

De bestrides at bruken av karakteristikken «sukkerpulver/sukkerstoff» om de i reportasjene tre omtalte FitLine-produktene «Basics», «Activize» og «Restorate», er rettsstridige. Det har gått klart frem gjennom hele TV 2s dekning at produktene inneholder vitaminer med videre. Ettersom produktene inneholder henholdsvis 45 %, 81 % og 49 % sukker, er det full dekning for å omtale de aktuelle produktene som «sukkerpulver», jf. erklæringer fra professor Bjørn Skålhegg. Det er verken feil eller ærekrenkende av TV 2 å bruke denne karakteristikken i noe av omtalen av de aktuelle produktene i reportasjens kontekst.

Dersom lagmannsretten mot formodning skulle mene at det foreligger sikringskrav i saken, anføres det at byfogdembetets kjennelse er korrekt også når det gjelder konklusjonen om at det ikke forelå sikringsgrunn. Det tok hele tre uker fra TV 2s publisering til de ankende parter innleverte begjæringen om midlertidig forføyning til byfogdembetet, og det var de ankende parters prosessfullmektig som insisterte på berammelse i februar 2018 når ankemotpartenes prosessfullmektig ikke kunne møte på det opprinnelig foreslåtte tidspunktet. Dette taler mot at det foreligger sikringsgrunn.

Selv om man legger til grunn det de ankende parter hevder om store økonomiske tap og andre negative reaksjoner, er ikke dette i seg selv et argument for at det foreligger sikringsgrunn. Dette er tap som kan kompenseres i et erstatningssøksmål. En annen sak er at det angivelige tapet kan godt skyldes andre forhold ved TV 2s dekning som ikke er angrepet, som f.eks. toppselgernes markedsføring og professor Skålheggs uttalelse i programmet om produktenes lite unike egenskaper.

Et pålegg til TV 2 om å fjerne konkrete nyhetsartikler er et inngrep i TV 2s ytringsfrihet slik den fremgår av EMK artikkel 10 og Grunnloven § 100.

Ankemotpartene nr. 3 og nr. 4, henholdsvis Marte Spurkland og Anders Myhren, er journalister som har medvirket på oppdrag fra TV2. De har ingen myndighet til å beslutte hva som skal publiseres av TV, og langt mindre hva som eventuelt skal fjernes. Anken må derfor uansett forkastes for så vidt gjelder den del av påstanden som gjelder de to.

Ankemotparten har lagt ned slik påstand:

1. Anken forkastes.
2. PM International AG og Professional Marketing International Norge AS pålegges in solidum å erstatte TV 2 AS', Olav Sandenes', Marte Spurklands og Anders Myhrens sakskostnader for lagmannsretten.

Lagmannsretten bemerker:

Anken over byfogdembetets kjennelse behandles skriftlig i samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 29-15 første ledd. Hensynet til forsvarlig og rettferdig rettergang tilsier ikke at det er behov for muntlig forhandling.

Utvidelse av saken for lagmannsretten

I begjæring fra PM om midlertidig forføyning, ble det krevd at TV 2 og de øvrige saksøkte (i det følgende omtales samtlige saksøkte/nå ankemotparter som TV 2) fjernet eller sperret tilgang til to artikler på TV 2s nettsider. I anketilsvaret til lagmannsretten anfører TV 2 at PM har utvidet påstanden til også å omfatte pålegg om å fjerne eller sperre tilgang til en episode av fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» som fortsatt ligger tilgjengelig for betalende abonnenter på bestillingstjenesten TV 2 Sumo. Videre anføres at bruk av begrepene «sukkerstoff» og «sukkerpulver», i fjernsynsprogrammet og nettartiklene er et annet krav enn det som ble avgjort i tingretten. Det gis ikke samtykke til slik utvidelse av saken, og det kreves at derfor delvis avvisning av påstandsutvidelsen/det nye kravet.

Etter tvisteloven § 32-2 gjelder de alminnelige reglene i tvisteloven kapittel 29 om anke til lagmannsretten tilsvarende i saker om midlertidig sikring så langt de passer. Dette innebærer at tvisteloven § 29-4 om de krav som kan behandles i ankesaken får anvendelse.

Forholdet til fjernsynsprogrammet er omtalt slik på side 4 og 23 i tingrettens kjennelse:

«Det ble under den umiddelbare bevisførsel i rettsforhandlingene i februar 2018 oppdaget at TV-programmet fortsatt er tilgjengelig ved bruk av strømmetjeneste på internett gjennom «TV 2 Sumo»; hvor tilgang forutsetter et aktivt betalingsabonnement. Ut i fra betraktningen om at nettopp dette TV-innslaget gjennom TV 2 Sumo er lite tilgjengelig for allmennheten, har PM under forføyningssakens gang bevisst valgt å innta det standpunkt at selve TV-programmet ikke skal påstås undergitt tilsvarende inngrep som ved de to nettartiklene. Det er derfor på det rene at det påståtte forføyningssinngrep kun er ment rettet mot de to nettartiklene, og ikke mot TV-programmet.

(...)

Saksøkerne har presisert at det opprinnelige fjernsynsprogrammet, som er nedlastbart via betalingstjenesten TV 2 Sumo, ikke er ment omfattet av forføyningssinngrepet. Resonnementet er at det opprinnelige fjernsynsprogrammet er båndlagt ved bruk av en betalingstjenesteportal, og dermed er mindre tilgjengelig i eteren enn det som er tilfellet ved fri nedlastning av nettartiklene som kan foretas av alle og enhver med alminnelig tilgang til internett.»

Og forholdet til «sukkerstoff/sukkerpulver» er omtalt slik på side 22 til 23 i kjennelsen:

«Saksøkerne understreker at det innunder forføyningssaken her ikke er aktuelt å sanksjonere mot TV 2 for den nedsettende omtale av FitLine-produkter som «sukkerstoff». Det samme gjelder i forhold til det saksøkerne opplever som insinuasjoner fra TV 2 om at FitLine-produktene foregis å ha helsebringende virkninger. Likevel har det - i tilknytning til disse to sistnevnte forhold - vært foretatt en viss bevisførsel da også disse to temaer danner det sammenhengende bakteppe for de påståtte ærekrenkende uttalelser om «pyramide»-virksomheten. Av hensyn til ufullstendig kontradiksjon, og selve rammen for tvistens gjenstand, vil disse forhold som da er av mer perifer karakter, bare bli nærmere kommentert av retten under pkt. C og så langt slik omtale oppleves å bero på vitterlige kjensgjerninger eller uangripelige erfaringssetninger.»

Det er ikke nødvendig for lagmannsretten å ta stilling til om PMs utvidelse av saken til å omfatte forføyning i forhold til fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» og bruk av begrepene «sukkerstoff/sukkerpulver» i fjernsynsprogrammet og i nettartiklene, delvis kun innebærer en utvidelse av påstanden, og ikke bare dreier seg om nye krav. Idet spørsmålet om samme eller ulike krav i utgangspunktet vil bero på de samme overveielser som i relasjon til spørsmålet om rettskraft og litispensens, jf. Schei m.fl., Tvisteloven, Kommentartutgave 2. utgave bind II side 1016, kan mye tale for at PM har utvidet saken for lagmannsretten bare med nye krav i forføyningssaken.

Det er ikke slik som PM anfører bare tale om påberopelse av «nye fakta (sukkerpåstanden) som grunnlag for hovedkravet om erstatning» eller «forslag til konkrete forføyningstiltak». Hovedkrav i forføyningssaken gjelder påstått rett til å kreve at TV 2 hindrer videre spredning/formidling av bestemte ærekrenkende utsagn.

TV 2 har motsatt seg alle utvidelser av saken. Ingen av de øvrige vilkår for å trekke inn nye krav eller utvide påstanden i tvisteloven § 29-4 er oppfylt. Anken blir derfor å avvise hva gjelder påstått ærekrenkende utsagn i fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» og hva gjelder bruk av begrepet «sukkerpulver» som ærekrenkende utsagn i nettartikkelen 2. november 2017.

Vilkår for midlertidig forføyning

For at et krav om midlertidig forføyning kan tas til følge, må saksøker sannsynliggjøre et hovedkrav og at det foreligger sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-2 og § 34-1. Midlertidig forføyning kan ikke besluttes hvis den skade eller ulempe som saksøkte blir påført, står i åpenbart misforhold til den interesse saksøkeren har i forføyningen blir besluttet, jf. § 34-1 andre ledd.

Etter avvisningen ovenfor, går hovedkravet ut på at PM påstår å ha rett til å kreve fjernet/sperret tilgang til ulike utsagn i to nettartikler publisert 1. og 2. november 2017 som omtaler PM som del av en «pyramide» i forbindelse med salg av PMs FitLine-produkter.

Et minstevilkår for å vinne frem med begjæringen om midlertidig forføyning er at TV 2 har fremsatt en ærekrenkelse. Med det resultat lagmannsretten har kommet til nedenfor, er det ikke nødvendig å gå nærmere inn på i hvilken utstrekning det foreligger hjemmel i norsk rett til å kreve fjerning av artikler på Internett.

Ærekrenkelser er ytringer som er egnet til å krenke en annens æresfølelse eller omdømme. I forbindelse med ny straffelov av 2005, ble ærekrenkelser avkriminalisert. Ærekrenkelser er nå kun gjenstand for sivilrettslige sanksjoner – erstatning for økonomisk og/eller ikke økonomisk tap, jf. skadeserstatningsloven § 3-6 a.

Beskyldninger om straffbare forhold blir alltid regnet som ærekrenkende. I begjæringen om midlertidig forføyning 20. november 2017 heter det på side 4 at «(d) er fremsatt påstander om at saksøker har foretatt straffbare handlinger i form av pyramidesalg,...». I anken til lagmannsretten heter det imidlertid på side 6 at «(d)e ankende parter påstår ikke å være beskyldt direkte for overtredelse av lotteriloven § 16, slik retten legger til grunn nederst på side 31». PM har ikke vist til andre straffebestemmelser.

Skriftlige utsagn skal tolkes i lys av hvordan en ordinær leser vil oppfattet dem. På vanlig måte må utsagnene vurderes i sammenheng med artikkelen for øvrig, med typografi og bildebruk. Det er intet i de to aktuelle nettartiklene som en ordinær leser vil tolke slik at PM driver med straffbare pyramidespill etter lotteriloven § 16 eller at selskapsdriften er straffbar etter en annen straffebestemmelse.

Også andre utsagn som er egnet til å svekke en persons (eller et selskaps) omdømme moralsk eller profesjonelt, kan bli regnet som ærekrenkende. Det er først og fremst beskyldninger om faktiske forhold som regnes som rettsstridige ærekrenkelser.

Det er – slik lagmannsretten ser det – ikke opplagt om de ulike henvisninger til «pyramide» («pyramideselskap», «selgerne under seg i pyramiden», «til topps i pyramiden», «peker i stedet oppover i pyramiden», «pyramidetopp») i nettartiklene skal bedømmes likt, som enten beskrivelser av (beskyldninger om) faktiske forhold eller verdivurderinger. Der artikkelen kun fokuserer på struktur, kan dette ses på som en fakta påstand, mens det andre steder fremstår å være tale om verdivurderinger. Skillet har ingen avgjørende betydning i denne saken.

Lagmannsretten legger til grunn at alle utsagn om at PM er et «pyramideselskap» som driver med «pyramidesalg» og for øvrig er del av en «pyramide» er beskrivelser av (beskyldninger om) faktisk forhold. Det er ikke omstridt at virksomheten som PM er en del av, har en markedsførings- og salgsstruktur i form av en pyramide med PM på topp og de sist rekrutterte selgerne i bunn. Innen denne pyramidestrukturen er det et nettverk av privatpersoner som rekrutteres og som brukes til både å markedsføre og selge selskapets

FitLine-produkter, og til å verve nye selgere av produktet. Selgerne rangeres etter solgt volum, og de bestselgende selgerne premieres.

Etter lagmannsrettens syn vil en alminnelig leser så langt ikke slutte at den virksomheten PM bedriver på noen måte er kritikkverdig. Formentlig vil tankene hos en del gå til organisasjonen omkring direktesalg utenom butikk av kjøkkenvarer av type Tupperware.

Pyramide-utsagnene blir etter lagmannsrettens vurdering belastende først når det i artiklene trekkes inn hvordan PM ikke formelt svarer for kritikkverdighetsforhold nedover i salgs- og markedsstrukturen. Det legges til grunn som uomstridt at TV 2 fullt ut har dokumentert hvordan enkelte storselgere i organisasjonen har drevet uheldig og muligens også ulovlig markedsføring, dels ved å knytte FitLine-produktene til en 28-dagers slanke- og livsendrende kur kalt «CellReset», dels ved at det fremheves helsemessige gevinster, jf. selger Agnemyrs opplysning i YouTube video om at hun sluttet å bruke «alle medisiner, blodtrykksmedisiner, blodfortynnende og kolesterolmedisin». Pyramideutsagnene blir ytterligere belastende når PM av TV 2 blir konfrontert med kritiske spørsmål til salgs- og markedsføringen, og med rette fremstår som unnvikende og ansvarsfraskrivende. Straffen på 250 000 euro for hvert brudd på intervjukontrakten utferdiget av PM, jf. den fremlagte kontraktens punkt IV, er egnet til å bygge opp under det siste.

Det er klart at TV 2 ved å stille spørsmål ved effekten av FitLine-produktene setter et ytterligere negativt fokus på virksomheten og dens organisering. I den første nettartikkelen 1. november 2017 omtales produktene gjennomgående som «vitaminpulver», samtidig som det avslutningsvis bebudes at fjernsynsprogrammet vil se nærmere på hva produktene egentlig inneholder. Nettartikkelen 2. november 2018 tar også for seg mengden sukker i FitLine-produktene og professor Skålhegg uttaler seg både om det PM påstår om opptak av produktenes vitaminer i tarmen og det store sukkerinnholdet. PMs imøtegåelser er inntatt i artikkelen.

Selv om anken avvises blant annet hva gjelder det ene utsagnet om «sukkerpulver» i overskriften i artikkelen 2. november 2018 som selvstendig ærekrenkende utsagn, må pyramideutsagnene vurderes også i denne konteksten. Lagmannsretten legger til grunn, i tråd med erklæring 15. april 2018 fra professor Skålhegg fremlagt i TV 2s anketilsvar, at de tre aktuelle FitLine-produktene inneholder henholdsvis 45 %, 81 % og 49 % sukker. Og han uttaler: «Produkter med sukkerinnhold på cirka 50 % og mer, er fra et ernæringsfaglig ståsted helt naturlig å omtale som sukkerprodukter». Disse faktiske opplysninger og denne faglige vurderingen bestrides ikke direkte i PMs prosesskrift 1. mai 2018. Lagmannsretten er uenig i det som anføres i prosesskriftet om at referanser til sukkerinnholdet i produktene skaper «mistanke om straffbar, iallfall ulovlig og under enhver omstendighet sterkt klanderverdig virksomhet». Men det stilles spørsmål til nytteverdien av produktet.

Etter lagmannsrettens vurdering vil en alminnelig leser oppfatte de to nettartiklene som kritiske til PMs markedsførings- og salgsstruktur og til nytteverdien av produktene som selges. Det kritikkverdige fremstår som solid fundert uavhengig av bruken av begrepet pyramide.

Bruk av begrepet pyramide i ulike sammenhenger er med på å understreke kritikken, men innbefatter ingen selvstendig beskyldning om noe klanderverdig forhold som ikke er faktisk dokumentert. Utsagnene oppfattes ikke som rettstridige ærekrenkelses, og ligger etter lagmannsrettens syn godt innenfor yringsfriheten.

Lagmannsretten finner det ikke nødvendig å gå nærmere inn på ulike problemstillinger knyttet til forholdet til Grunnloven og den europeiske menneskerettighetskonvensjon, og den – spesielt av PM – påberopte rettspraksis fra Høyesterett og Den europeiske menneskerettighetsdomstol.

Det er heller ikke nødvendig å vurdere om det foreligger sikringsgrunn, eller om begjæring om midlertidig forføyning ikke kan tas til følge i forhold til journalistene Spurkland og Myhren fordi de ikke har myndighet til å beslutte hva TV 2 skal publisere.

PM har ikke sannsynliggjort et hovedkrav og anken – for så vidt gjelder den del som ikke avvises – må derfor forkastes.

I samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd har TV 2 AS og de øvrige ankemotpartene krav på dekning av sine sakskostnader for lagmannsretten, idet det ikke foreligger tungtveiende grunner for å fritta PM International AG og Professional Marketing International Norge AS for erstatningsplikten etter bestemmelsens tredje ledd. Advokat Jon Wessel-Aas har på vegne av ankemotpartene innlevert sakskostnadsoppgave der det kreves kr 119 688 for 38,5 timer arbeid. Det legges til grunn at kravet utgjør nødvendig kostnader, jf. tvisteloven § 20-5, og sakskostnader tilkjennes med dette beløpet.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

1. Anken avvises hva gjelder påstått ærekrenkende utsagn i fjernsynsprogrammet «Helsekontrollen» og hva gjelder bruk av begrepet «sukkerpulver» som ærekrenkende utsagn i nettartiklene 2. november 2017.
2. For øvrig forkastes anken.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler PM International AG og Professional Marketing International Norge AS én for begge og begge for én 119 688 – etthundreogtrentusensekshundreogåttiåtte – kroner til TV 2 AS, Olav Terjeson Sandnes, Marte Spurkland og Anders Juliussen Myhren i fellesskap innen to uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Agnar A. Nilsen jr.

Harald G. Nyhus

Espen Lindbøl

Dokument i samsvar med undertegnet original:
Kristine Sandlie Johansen (signert elektronisk)